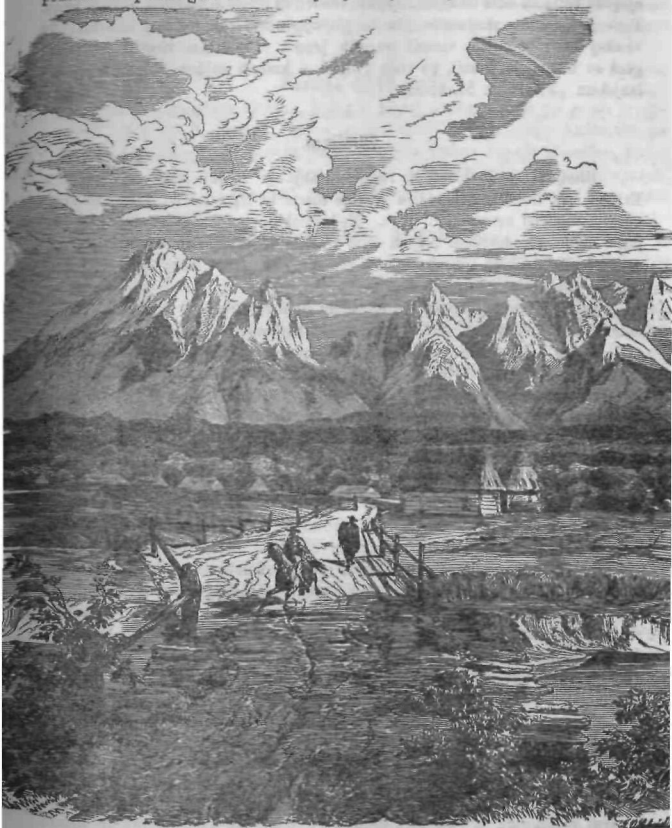

Tatransko gorovje.

V Karpatih najbolj znamenito gorovje je visoka Tatra, katere vrhovi segajo preko 1900 m. (5800') nad morjem. To gorovje vam predstavlja denašnja podoba. Karpatske gore so na avstrijskeji zemlji ónkraj reke Morave in Dunava.

Začnó se pri mestu Požunu ob breki Dunavu ter se v podobi loka v dolgej vrsti vlečejo ob Ogrskeji in Erdeljskeji zemlji. Najvišja iz vsega ogrskega gorovja je visoka Tatra, v katereji imajo svoj izvirek reka Morava in Vag. Rastlinstvo v tatranskih gorah je zeló različno. Gorske brežine so obrastene z

lepimi zelenimi gozdi in košeninami, a nahaja se tudi mnogo brezdrevesnih pustinj, odlikujočih se z obilnostjo solnatih rastlin. Tatra je sestavljena iz golič, raztrganih sten, ki se jako strmo vzdigujejo iz širokih dolin. Posebnosti tega gorovja so: njegove doline, ki se na gorenjem kraji končujejo v kotlino, njegova ostrá in ozka slémena, njegovi vrhovi, ki stolpom podobni molé k višku. Tudi je posebno znamenito, da to gorovje nema niti jednega lednika. Na visokej Tatri je mogo visocih gorskih jezer. Prebivalci visocih tatranskih gorá se imenujejo Goralí, po rodu Poljaci, o katerih najdete natančen popis v lanjskem „Vrtci“ na 57. stráni.

— 6.

Rimljani.

Rimljani so prebivali v Italiji. Italija je srednji večji polotok južne Evrope. Na treh straneh obliva srednje morje to lepo deželo. Zeló razširjeno gorovje sega od severa proti jugu. Med visokimi gorami razprostirajo se prijazne doline z rodovitnim poljem in s travnatimi pašniki in mnogo rečic vije se po lepih ravninah. Gorko solnce zori prelepo južno sadje in voljan zrak ohranja prebivalce zdrave in močne.

Rimljani so bili krepki po telesu in duhu. Največ so se pečali s poljedelstvom in živinorejo; celó najimenitnejši meščani so si šteli v čast, da so orali. A še bolj so bili bojaželjni, in so se celó imenovali sinove vojskega bogá. Želja po boji jih je peljala v neštevilne vojske, in mirni poljedelci so bili časoma hudi osvojevalci. Neustrašeni in pogumni so šli na sovražnika in so se strpljivo vojskovali, dokler niso zmagali. Najpred so si podjarmili vsa bližnja ljudstva. Potem so šli tako dolgo dalje, da so bili gospodarji vsej Italiji. Pozneje so si osvojili celó severno Afriko, záhodno Azijo in vso južnozáhodno Evropo, takó, da je njih oblast segala malo ne po vsem takrat znanem svetu.

Med zmaganimi so bili tudi izobraženi Grki, in ravno od teh so se Rimljani učili mnogih umetelnosti in znanosti. Med Rimljani so bili tudi slavni pésniki in zgodovinopisci, čigar dela še dandenes omiki dobro služijo.

Leta 395 po Kristovem rojstvu se je rimsko cesarstvo razdelilo v vzhodno rimsko ali grško cesarstvo z glavnim mestom Carigradom in v záhodno rimsko cesarstvo z glavnim mestom Rimom. Prvotna Italija je dandenes laško kraljestvo.

Kralj Samo.

Dolgo časa so zdihovali Slovani pod strašnim jarmom obrovskim, dokler jih nij otel neki Samo, izvrstni vojskovođ, mnogoletne, trde sužnosti 623. leta. V zmagovalnih bojih z Obri so otresli Čehi, Moravci in vsi korotanski Slovani (v Avstriji, na Štírskem, Koroškem in Kranjskem) obrovski jarem ter si izvolili svojega vojskovoda za skupnega kralja 627. leta. To novo slovansko državo napade 629. leta od zahoda frankovski kralj Dagobert, z namenom si jo podjarmiti, pa Samo potolée Dagobertovo ogromno vojsko pri Vogastisgradu (na levem bregu Mure na Štírskem) 630. leta in razširi poslej svojo državo tudi čez severne strani Česke in Moravske. Po Samevej smrti 662. leta ki je bil